

נדרים מג
עניין: הפקר

רמב"ם פ"ב מנדרים

נדרו כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים: יד הפקר
 [א] אף על פי שאינו נדר הרי הוא כמו נדר שאסור לו לחזור בו. ומה הוא הפקר הוא כ"י

שיר השירים רבה א, סב

במצות לא תעשה. הנך יפה
 במצות הבית בחלוק תרומה
 ומעשרות, הנך יפה במצות
 השדה בלקט שכחה ופאה
 ומעשר עני והפקר. הנך יפה

אתוון דאורייתא כלל יז

עכ"ל הגמרא הרי שלך לפניך דאיבעי ליה להש"ס דמצוות לקט ומצוות הפקר הי מינייהו עדיף אי לקט עדיף שכן חל מאיליו בידי שמים ואינו בא על ידי דיבורו של אדם וזהו שאמר שכן קדושתו בידי שמים א"ד הפקר עדיף שכן הוא לעניים ולעשירים וע"כ יש עדיפות בהתנדבות הפקר לפי שיכולים הכל ליהנות ממנו בין עניים ובין עשירים מה שאין כן בלקט וה"ז כעין הא דאמרין בסוכה דף מ"ט ע"ב דגמילות חסד עדיף מצדקה בג' דברים וחד מינייהו לפי שגמ"ח בין לעניים ובין לעשירים ע"ש

והנה מה שכתבתי בזה דהפקר יש בו ענין צדקה לב"ש דסבירא ליה דהפקר לעניים לחוד מהני ולעשירים לחוד לא מהני נראה לעניות דעתי כעת עוד יותר מזה דגם לב"ה יש בהפקר ענין מצוה מפאת ההתנדבות שמתנדב מנכסיו לכלל בני אדם ושזהו כוונת הרמב"ם הנ"ל שכ' דהפקר יש בו ענין נדר היינו שנדר להתנדב מנכסיו לכלל בני אדם והרי הוא כנדר של צדקה שנודר להתנדב לעניים לבד והוכרחתי לזה ממה שראיתי

והנה ראיתי עוד במדרש רבה שיר השירים על הפסוק הנך יפה וז"ל הנך יפה במצות הבית בחלוק תרומה ומעשרות הנך יפה במצות שבשדה בלקט שכחה ופאה ומעשר עני והפקר עכ"ל מפורש בזה שההפקר מצוה היא וכזה ראה וחדש.